

פרק יא'

סיכום הפרק ההקדמה למכת בכורות

ה' הודיע למשה שיביא עוד מכה אחת על המצרים ואח"כ ישלח פרעה את ישראל ממצרים.

כמו כן על העם לשאול כלים מאת המצרים.

משה הודיע לפרעה על מכת בכורות העומדת לבוא. (אין זו התרעה, אלא הודעה).

ה' הודיע כי המכה תהיה קשה וכי בבני ישראל לא ייפגע איש, אף לא פגיעה קלה שבקלות.

המיוחד בעשר המכות:

לכאורה היו המכות כדרך הטבע, ואת שתי המכות הראשונות אף ביצעו חרטומי מצרים בעצמם, אולם אופיין הנסי של המכות בא לביטוי בכמה אופנים:

1. זמן בואן של המכות היה לפי דיבורם או מעשיהם של משה ואהרן, והן באו ברצף אחד.
2. עוצמתן היתה בלתי רגילה, כמו שמוזגש כמה פעמים בכתוב (ט', יח, כד. י', יד. י"א, ו). 3.
- המצרים לקו ואילו ישראל היושבים לידם במצרים לא לקו. (ח', יח- יט. ט', ד, כו. י', כג. י"א, ז).

סיכום ספר שמות – לשימוש פרטי למורים ולתלמידים

מתוך האתר של מאיר אביטן www.meir-avitan.co.il

בכורות	חושך	ארבה	ברד	שחין	דבר	ערוב	כנים	צפרדע	דם	פרק ופסוקים
י"א- י"ב, לו	י', כא- כט	י', א- כ	ט', יג- לה	ט', ח- יב	ט', א- ז	ח', טז- כח	ח', יב- טו	ז', כו- ח', יא	ז', יד- כה	
ה'	משה	משה	משה	משה ואהרן	ה'	ה'	אהרן	אהרן	אהרן	
יש	אין	יש	יש	אין	יש	יש	אין	יש	יש	
מ בכורות צרים	בכל מצרים (רש"י, נהרגו החוטאים מישראל).	כל הצמחייה שלא ניזוקה בברד	אדם ובהמה בשדות	באדם ובהמה	בשדו ת	בבתים ובשדות	באדם ובבה מה	ביאור, בבתים ובשדות	מקו רות המי ם	הנזק
כן י"א, ו- ז	כן י', כג			כן ט', כו	כן ט', ד	כן ח', יח- יט				אזכור הפלייה בין ישראל למצרים
		"וידעתם כי אני ה'" (מציאות 'ה')	"בעבור תדע כי אין כמוני בכל הארץ" (אחדות 'ה')			"למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ" (השגחת 'ה')		"למען תדע כי אין כה' אלקיני " (כוחו של ה') (מצ יאו ת 'ה')	"בז את תדע כי אני ה'" (מצ יאו ת 'ה')	מטרה
		"עד מתי יהיה זה לנו למוקש שלה את האנשים"...	"הירא את דבר ה' הניס את עבדיו ואת מקנהו אל הבתים"	"לא יכלו לעמוד לפני משה מפני השחין			לא יכלו ואמרו "אצב ע אלקי ם היא"	"ויעשו כן" "ויעשו כן"	"ויע שו כן"	תגובת החרטום ים
"קומו צאו מתוך עמי... גם צאנכם גם בקרכם"...	"לכו עבדו את ה' רק צאנכם ובקרכם יוצג... ויחזק ה' את לב פרעה"	"לכו נא הגברים... חטאתי...וי חזק ה' את לב פרעה"	"חטאתי הפעם, ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים. .. ויחזק לב פרעה כאשר דבר ה'"	"ויחזק ה' את לב פרעה" "	"ויכב ד לב פרעה "	"לכו זבחו... רק הרחק לא תרחיקו.. . ויכבד לב פרעה"	"ויחז ק לב פרעה "	"והכבד את לבו"	"ויח זק לב פרע שה"	תגובת פרעה

שאלות ותשובות פרק יא		
שאלה	תשובה	
1 פרק יא שאלת כלי המצרים ם (ב')	א. מדוע נאמר לבני ישראל לשאול את כליהם של המצרים (פסוק ב' רש"י) ובאיזה אופן התאפשר להם לבצע זאת בפועל? (י"ב, לה)?	לאברהם אבינו נאמר כברית בין הבתרים "ועבדום וענו אותם... ואחרי כן יצאו ברכוש גדול", וכדי שהנבואה תתקיים במלואה נעשה דבר זה לקיים את חלקה השני של הנבואה. קיום הדבר התאפשר ע"י כך שה' נתן את חן העם בעיני מצרים, והם השאילו להם ברצון.
2 פרק יא עפ"י שאלת בגרות (ב')	א. כתוב שני מעשים שונים שנצטוו ישראל לעשות לפני מכת בכורות (י"א, ב. י"ב, ג). ב. ציין המקור בו מסופר על ביצועו של כל אחד מהמעשים הללו.	א. לקחת כלי המצרים (י"א, ב). לקחת שה לקרבן פסח (י"ב, ג-יא). ב. ביצוע: י"ב, לה. י"ב, כח.
3 פרק יא דברי משה לפרעה לפני מכת בכורות (ד')	א. כיצד דבר משה אל פרעה לפני מכת בכורות אם אחרי מכת חושך כבר אמר לו פרעה שלא יראה פניו יותר ומשה הסכים לכך? ב. מהו זמן מכת בכורות שאמר משה בדבריו לפרעה (ד') ומהו זמן ביצוע המכה בפועל ע"י ה' (י"ב, כט)? ג. מהו ההבדל בין הזמנים ומהי סיבת ההבדל? (רש"י לפסוק ד').	א. נבואה זו נאמרה למשה תוך כדי עמדו לפני פרעה בסוף מכת חושך, והוא אמרה לפרעה ואח"כ יצא ולא הוסיף לבוא. ב. זמן מכת בכורות שאמר משה הינו "כחצות הלילה" וזמן הביצוע "בחצי הלילה". ג. ההבדל בין הזמנים הוא ש"כחצות" אינו זמן מדויק לחלוטין, אלא בסביבות אמצע הלילה, ואילו "בחצי הלילה" הוא זמן מדויק. הסיבה לכך היא שמשה לא רצה לנקוט זמן מדויק שמא ייחשבו איצטגניני פרעה את הזמן ולא יצא להם מדויק ואז יאמרו שמשה בדאי הוא, אך ה' עשה זאת לא בסביבות אמצע הלילה אלא בחצי הלילה בדיוק.
4 פרק יא עפ"י שאלת בגרות מכת בכורות	א. עפ"י דברי משה מי ייענשו במכת בכורות ומהי הסיבה להענשתה של כל אחת מקבוצות אלה? (פסוק ה' וברש"י). ב. עפ"י דברי ה' למשה בפרק י"ב מי עוד נענשו במכת בכורות ומהי הסיבה הנוספת שלקו גם בכורות השבי? (י"ב, יב ופס' כ"ט- ל' וברש"י).	א. במכת בכורות ייענשו כל בכורי מצרים ללא יוצא מן הכלל בכל שכבות העם מבכור המלך ועד בכור השפחה ואף בכור השבי שהוא זרעה עוד יותר פחותה מבכור השפחה, וכמו כן בכורות הבהמה. הסיבה: בכור השפחה לקה גם כי אף הם היו משעבדים את ישראל ושמחים בצרתם, ובכור השבי לקה גם, כדי שלא יאמרו שיראתם (של המצרים) תבעה את עלבונם, אעפ"י שהם לא שעבדו את ישראל. ב. במכת בכורות לקו כל הבכורות שהיו באותה עת במצרים, מלבד בני ישראל, אף אם היו מאומה

סיכום ספר שמות – לשימוש פרטי למורים ולתלמידים

www.meir-avitan.co.il מתוך האתר של מאיר אביטן

<p>אחרת. הסיבה הנוספת שלקו גם בכורות השבי למרות שהם לא היו שותפים בשעבוד ישראל היא: שגם הם היו שמחים בצרת ישראל.</p>		
<p>מפני שהבהמות היו אלילי מצרים והיו המצרים עובדים להן, וכשהקב"ה נפרע ממצרים נפרע גם מאלוהיהם.</p>	<p>מדוע נהרגו גם בכורות הבהמות במצרים? (רש"י לפסוק ה' ד"ה "וכל בכור בהמה").</p>	<p>5 פרק יא מכת בכורות</p>
<p>צעקת מצרים לנוכח מכת בכורות, כובדה של מכת הברד, מכת הארבה אשר תימצא בכל מקום ולא יהיה מקום פנוי ממנה.</p>	<p>כתוב שלושה הקשרים בהם מתואר על דבר מסוים כי מעולם לא היה כמוהו (י"א, ו. ט', יח, כד. י', ו, י').</p>	<p>6 פרק יא עפ"י שאלת בגרות</p>